

πους πρὸς διακοπὴν τῆς μεταξὺ Ἀδριανουπόλεως καὶ Φιλιππουπόλεως σιδηροδρομικῆς γραμμῆς παρὰ τὸ Καγιδζίκ καὶ παρὰ τὸ Τύρνοβον Σεϊμενλί. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ θέσει οἱ τοῦρκοι φρουροὶ βλέποντες προελαύνον ῥωσικὸν ἱππικὸν ἀνετίναξαν εἰς τὸν ἀέρα τὴν ἐπὶ τοῦ Ἑβρου γέφυραν δι' ἧς ὁ σιδηρόδρομος διήρχετο. Ἡ δὲ ἐτέρᾳ ἐχώρησε πρὸς ἀνατολὰς ἤτοι κατὰ τὴν Σήλυμνον καὶ Καρναβάτ. Ἐπὶ τῇ προσεγγίσει αὐτῆς ἐπυρπολήθησαν, λέγεται, ἔνεκα στρατηγικῶν λόγων ὁ Ἀετός, τὸ Καρναβάτ καὶ ἡ Σήλυμνος, πόλεις πλήρεις σιταποθηκῶν, καὶ ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τῶν κατοίκων, οἵτινες συνεσωρεύθησαν ἐν Πύργῳ ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. Τρίτη τις στρατιὰ λέγεται προελαύνουσα νοτιανατολικῶς πρὸς τὰς Σαράντα Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀθρόα αὕτη ἐπιδρομὴ τοῦ ἐχθροῦ καὶ οἱ ἐκ στρατηγικῶν λόγων πυρπολήσεις διαφόρων μερῶν ἐπήνεγκον ἀληθῆ μετοικεσίαν Βαβυλωνος τῶν κατοίκων τῶν χωρῶν ἐκείνων. Περί τοὺς 15—18000 πρόσφυγες ἀφίκοντο τὴν ἐβδομάδα ταύτην διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Ῥωμυλίας εἰς τὴν πρωτεύουσιν πειναλέοι, ῥακένδυτοι ἡμιθνήτες ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῶν κακουχιῶν. Ἀδυνατεῖ ὁ κάλαμος νὰ περιγράψῃ τὸ οἰκτρὸν θέαμα τῶν ἀτυχῶν τούτων, τὰ πάντα ἀπολεσάντων, τὰ πάνδεινα πασχόντων καὶ τὰ φίλτατα αὐτῶν πολλάκις βλέπόντων ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῶν ἐκ τοῦ ψύχους πεπηγότα καὶ θνήσκοντα. Ἡ διεύθυνσις τοῦ σιδηροδρόμου πρᾶττει πᾶν τὸ δυνατόν πρὸς ὅσον οἷόν τε ἀνετωτέραν διευθέτησιν τῶν ἀτυχῶν τούτων ἐν ταῖς σιδηροδρομικαῖς ἀμάξαις, ἀλλὰ τί δύναται νὰ πράξῃ ἀπέναντι τῆς φοβερᾶς συνεπισωρεύσεως; Πρὸς ἐπίμετρον πάντων τούτων ἐκτροχιάσις τοῦ σιδηροδρόμου κατὰ τὸ Γιαρίμ Βουργάζ ἀφοῦ ἐπήνεγκε τὸν θάνατον 10—20 ἀτυχῶν πλασματῶν ἡνάγκασε καὶ εἰς ἡμερῶν πινῶν ἡμέραν τὸν σιδηρόδρομον κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην ὥραν. Ἀποδῶμεν τὸν δικαίον ἔπαινον εἰς τὰς ἀγγλικὰς φιланθρωπικὰς ἐταιρίας καὶ εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ βερῶνος Χίρς κ. Βενετσιάνην

διὰ τὴν φιλανθρωπίαν ἣν ἐπεδείξαντο πρὸς τὰ δίκαια ταῦτα πλάσματτα καὶ εὐζώμεθα ὅπως οἱ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης φιланθρωποὶ σπεύσωσι πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀμυθήτων τούτων δεινῶν, ἅπερ θὰ ἤρκουν νὰ καταδικάσωσι καὶ τὸν μάλιστα δεδικαιολογημένον πόλεμον.

Ἐκ δὲ Πύργου, ὅπου συνεσωρεύθησαν πολλὰ καθ' ὁδὸν ὑπὸ κακούργων παθόντες οἱ κάτοικοι τῶν περὶ Ἀετὸν, Καρναβάτ καὶ Σήλυμνον, πολλὰ δὲ καὶ ἐν τῇ πόλει διεπράχθησαν ἀτακτήματα, οἱ τε ἐκεῖ προσφυγόντες καὶ οἱ κάτοικοι τῆς παρχλίου ταύτης πόλεως ἐγκαταλιμπάνοντες τὰ πάντα τρέχουσιν ὅπως σώσωσιν ἑαυτοὺς καὶ τὰς οἰκογενείας αὐτῶν εἰς τε τὰ ἐν τῷ λιμένι ἱστιοφόρα καὶ εἰς τὰ στελλόμενα παρὰ τε τῆς κυβερνήσεως καὶ ἰδιωτῶν πρὸς παραλαβὴν αὐτῶν πλοῖα. τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ ἡ πόλις ἀπειλεῖται ἐξ ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς καὶ ἐκ στρατηγικῆς πυρπολήσεως. Πεντακισχιλίους περίπου ἐκόμισαν καὶ ἐκείθεν τὰ ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος καταπλεύσαντα ἀτμόπλοια.

Ἐκτὸς τῶν ἤδη καταρθάντων ὑπὲρ τὰς 30,000 πρόσφυγες εὐρίσκονται ἤδη καθ' ὁδόν!

Τὰ λοιπὰ ἀγγέματα περὶ τῶν στρατιωτικῶν γεγονότων οὐδὲν παρέχουσι τὸ διάφορον.

Ἡ ΚΑΥΚΑΣΙΑ ΧΩΡΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ. — ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ. —

Ἡ ὁρεινὴ τοῦ Καυκάσου σειρὰ κειμένη μεταξὺ τοῦ 40 καὶ 45 βαθμοῦ βορείου πλάτους καὶ 47 ἀνατολικοῦ μήκους ἔχει περίπου 250 κοινῶν λευγῶν ἑκτασιν ἀπὸ τοῦ Ἀνάπχ μέχρι τοῦ Βαχκού, τοῦτο δέ ἐστι τὸ μέγιστον αὐτῆς μήκος. Τὸ ὕψιστον τῶν ὀρέων αὐτῆς, τὸ Ἑλβρούζ, μετρεῖ 16,700 πόδας, τὸ Μκιμ-βαρί, ἤτοι τοῦ Προμηθέως ὁ βράχος 14,400 καὶ τὸ ἐπὶ τῶν μεθόριων τοῦ Σιάτ Ἑλβρούζ 12,000. Ἡ ἐκ τῆς ἀποχωρήσεως τῶν ὕδατων πρὸς τὴν Ῥωστίαν ἀνακαλυφθεῖσα στέππη εἶναι εὐρεῖα, ὡς εἵπομεν, ψαμμώδης καὶ κρυσταλλατοῦχος πεδιάς, σκαληνὸν σχηματίζουσα τρίγωνον, περιλαμβανόμενον μεταξὺ τοῦ Τανχίδος καὶ τῆς Ἀζοφικῆς πρὸς δυσμὰς, τοῦ

Βόλγα καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης ἀνατολι-
κῶς. Πρὸς νότον πολλὰ μικρῶν ὀρέων σειρὰ
κατέρχονται κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν καὶ συνε-
νοῦνται αἱ μὲν ἐπὶ τοῦ ὄρους Ταύρου ἐν τῇ
ἀσιατικῇ Τουρκίᾳ, αἱ δὲ ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας
τοῦ Δεμαβέντ καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων τοῦ Ταβε-
ριττάν ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Περσίας. Ἐν τῷ
κέντρῳ κεῖται ἡ Ἀρμενία, ἥς δεσπόζει τὸ
ὄρος Ἀραράτ, ἐφ' οὗ κατὰ τὴν παράδοσιν
ἔστη τοῦ Νῶε ἡ κιβωτός.

Ὁ Καύκασος σχηματίζει δύο σειρὰς ὀρέων
παράλληλων, ὧν τὸ ὑψηλότερον κεῖται πρὸς
νότον, τὸ δὲ χαμηλότερον πρὸς βορρᾶν. Τοῦτο
εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Μέλανα ὄρη* καὶ
καταλήγει εἰς ἐκτενῆ πεδιάδα, ἣν μεγάλοι
διαρρέουσι ποταμοί. Τὸ μέρος τοῦτο δικαιολο-
γεῖ τὸ ὄνομα διὰ τῆς ἀγρίας αὐτοῦ θέας καὶ
τῆς συνήθους ζοφερότητος τῶν κοιλάδων ὡς
ἐκ τῆς προσεγγίσεως τῶν μεγάλων ὀρέων,
τῆς πυκνότητος τῶν δασῶν, τῶν συνεχῶν
βροχῶν, τοῦ ψύχους τῶν ἀνέμων καὶ τῆς
ἐπιτάσεως τῆς ἀπὸ τῶν χιονοσκεπῶν ὀρέων
καθικνουμένης ὀμίχλης· τὸν δὲ ζόφον τοῦτον
καθιστῶσιν ἰσχυρότερον ἢ τοῦ κλίματος γλυ-
κύτης καὶ ἡ καθαρότης τοῦ ἀέρος ἐν τῇ γεί-
τονι στέππῃ. Ἐκαστὸν τῶν κυριωτέρων ὕψω-
μάτων τῶν Μελάνων ὀρέων φέρει χαρακτηρισ-
τικὴν ἐν τῇ χώρᾳ προσωριμίαν, ἐπιλεγόμενα
λόγου χάριν *Ὅρος φαλακρὸν*, *Ὅρος τῶν
κλεπτῶν*, *Στρογγύλος ὄρημὸν*, *Ζοφερὸν
δάσος*, *Ἐγχειρίδιον καὶ Ὅρος τῶν τρικυμιῶν*.

Ὅπισθεν τῆς πρώτης ταύτης ὀρεινῆς σει-
ρᾶς ὑψοῦνται τὰ χιονοσκεπῆ ὄρη ἐνθα παρα-
τηροῦνται τὸ Ἑλβρούζ καὶ τὸ Μαιμβαρὶ, περὶ
ῶν ἐφθίμεν εἰπόντες. Καθὰ ἐκ παράδοσεως βε-
βαιουῦται, οὐδεὶς ἀνέβη τὴν κορυφὴν τοῦ Ἑλ-
βρούζ, ἰδιαιτέρως πρὸς τοῦτο πρὸ Θεοῦ ἀπαι-
τουμένης ἀδείας. Τὸ ὄρος Μαιμβαρὶ καλεῖται ὑπὸ
τῶν Ρώσων Κασδέκ, διότι τὸ χωρίον Στεφάν
Τζμίνδα κείμενον εἰς τὰς ὑπαρείας τοῦ ὄρους
τούτου ἐχρημάτισεν ἄλλοτε διαμονὴ τοῦ Κασί-
βεκ, ἀξιωματικοῦ εἰς ὃν ἦτο ἀνατεθειμένη τῶν
στενῶν ἡ φρούρησις. Τὰ γιγαντιαία ταῦτα
ὄρη ὀχυροῦνται δι' ἄλλων περὶ ὧν, ὧν αἱ μὲν
κορυφαὶ αἰωνίως εἰσὶν ἐπίσης χιονοσκεπεῖς, ἡ δὲ
βάσις κρύπτεται ἐντὸς λοιμοδῶν τελευτήτων
σχηματιζομένων ἐκ τῆς τῶν χιονοστοιβάδων
διαλύσεως.

Ἐν τούτοις δύο ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ φυσι-
κοῦ τούτου προμαχῶνος πύλαι, ἃς διέβησαν
ἐνίοτε ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἐπαλλήλως
κατακτεταί, αὗται δὲ εἰσὶν ἡ τοῦ Δεμβέντ

καὶ ἡ τοῦ Τερέκ. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπομνημονεύ-
των χρόνων οἱ γείτονες λαοὶ ἐπειράθησαν νὰ ὑ-
περασπίσωσι τὰς πύλας ταύτας δι' ὀχυρωμάτων
ἧπερ διὰ μικρῶν ἐξόδων καθίστη φεβερὰ ἡ
τῆς χώρας διασκευὴ· ἐκ τῶν λειψάνων ἐκεί-
νων πόργων, τοίχων, προμαχώνων, τάφρων
καὶ ὀχυρωμάτων ἐγεννήθη ὁ τοσοῦτον δια-
δεδομένος μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ Καυ-
κάσου μῦθος περὶ τοῦ περιμήμου τείχους,
ὃπερ περιέσπερε τὴν κορυφὴν τοῦ Καυκάσου
ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῆς Κασπίας. Μετα-
ξὺ τῶν μυθίων τούτων ἐκτάκτων ἀφηγήσεων,
ἃς τῶν ἀνατολικῶν λαῶν ἡ φαντασία ἐγέν-
νησεν, ὑπῆρχε μία ἣν καὶ τίνες τῆς Δύσεως
συγγραφεῖς ἠσπάσθησαν, δηλαδή ἡ εἰς τὸν
Μέγαν Ἀλέξανδρον ἀποδιδούσα τοῦ προμα-
χῶνος τούτου τὴν κατασκευὴν, εἰ καὶ εἶναι
ἀποδεδειγμένον ὅτι οὐδέποτε ἐπισκέφθη τὸ-
Καύκασον ὁ κατακτητὴς οὗτος. Ἀλλ' ἐνταῦν
θα ἡ παράδοσις ἀποδίδωσιν εἰς τὸν Μέγα
Ἀλέξανδρον πάσας τὰς μεγάλας ἀναμνήσεις,
καθὰπερ ἐν Αἰγύπτῳ αἱ τοιαῦται ἀποδίδον-
ται Ναπολέοντι τῷ Α'. Καὶ αὐτὸς ὁ Μωάμεθ
ὑπαινίσσεται τὸν μακεδόνα κατακτητὴν ἐν
ταῖς ἀποκαλύψεσιν αὐτοῦ, ποιούμενος λόγον
περὶ τοῦ τείχους τούτου, διότι τὴν ἰδρυσιν
αὐτοῦ ἀποδίδωσιν εἰς τὸν *Ζούλ Καρνάιν*,
(τὸν Δίκερον) ἔχων πιθανῶς ὑπ' ὄψιν τὰ δύο
τοῦ Ἀρμενίου κέρατα, ἧπερ εἰκονίζονται ἐπὶ
τῶν μεταλλίων τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐπέκεινα
τοῦ προμαχῶνος τούτου ὁ προφήτης τῆς μου-
σουλμανικῆς θρησκείας τοποθετεῖ τοὺς ἐπα-
ράτους ἀπογόνους τοῦ Γῶγ καὶ τοῦ Μαγῶγ,
προωρισμένους εἰς τὴν ἐρήμωσιν τῆς γῆς μι-
κρὸν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου. Οἱ ἀπηνεῖς
οὗτοι λαοὶ (Γικτζούγ καὶ Ματζούγ), ἀναμφιβό-
λως οἱ παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνους Σκυθαὶ
Μαιῶται περιελαμβάνοντο κατὰ τοὺς ἀνατο-
λικούς συγγραφεῖς ἐν ταῖς βορείαις χώραις ὑπὸ
τοῦ προμαχῶνος τοῦ Καυκάσου. Ἰδοὺ τί περὶ
τούτου λέγεται ἐν τῷ Κορανίῳ.

«Ἢς τὰς ὑπαρείας τῶν δύο ὀρέων ἀφικόμε-
νος ὁ Ζούλ Καρνάιν εὗρε λαούς μόλις νοούν-
τας τὴν προφορικὴν γλῶσσαν. Οὗτοι δὲ ἀπε-
τάθησαν αὐτῷ λέγοντες: ὦ Ζούλ Καρνάιν, οἱ
Γικτζούγ καὶ Ματζούγ ἐρημοῦσι τὴν γῆν
πληρόνομέν σοι φθόνον, εἰ θελήσεις ἐγείραι τει-
χος μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν. Ὁ Ζούλ Καρ-
νάιν ἀπεκρίνατο αὐτοῖς: Τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ
εἶναι προτιμότερα τοῦ ὑμετέρου φόρου· θέλω
ἐκανοποιῆσαι τὴν ἐπιθυμίαν ὑμῶν. Κομίσατέ
μοι σίδηρον καὶ συσσωρεύσατέ μοι αὐτὸν μέχρι

τῆς κορυφῆς τῶν ὀρέων σας. Εἶτα ἐπεῖπει· Φυσήσατε ὅπως ἀνάψῃ τὸ πῦρ· καὶ προσέθηκε· Κομίσαστέ μοι χαλκὸν ὅπως χύσω αὐτόν. »Οὕτως οἱ Γιατζούγ καὶ οἱ Ματζούγ οὔτε τὸ τεῖχος τοῦτο ἐδυνήθησαν νὰ ὑπερβῶσιν ἀλλ' οὔτε νὰ διατρυνθῶσιν αὐτό.

»Τοῦτο ἐγένετο ἐλέω Θεοῦ, ἀλλ' ὅταν ἐπιστῇ ἡ ὀρισθεῖσα ἐποχή, κατάρρευσει τὸ τεῖχος τοῦτο, καὶ οὐδὲν εἰς μάτην ἐξαγγέλλει Θεός».

Πλείστοι ἱστορικοὶ τῆς Ἀνατολῆς, οἵτινες ἔγραψαν κατὰ τοὺς πρώτους τῆς ἐγείρας αἰῶνας, εἰς περιέργους εἰτῆλθον περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου λεπτομερείας. Κατ' αὐτοὺς καὶ αὐτοὶ οἱ Γιατζούγ καὶ Ματζούγ εἶναι γίγαντες, ὧν τὸ ἀνάστημα τεραστίως εἶναι μέγα, φέρουσι δὲ ὄνυχας καὶ τομῆς ὀδόντας ὡς τὰ σαρκοβόρα ζῶα, ὧν τὰς κλίσεις καὶ τὰς ἐξεις ἔχουσιν. Τὸ κατ' αὐτῶν τεῖχος κατεσκευάσθη ἐκ σιδηροχάλκων πλίνθων ὠξειδωμένων καὶ διὰ χαλκίνου στρώματος ἐπικεκαλυμμένων, ἀλλὰ μεθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν στερεότητα καταπесεῖται ὡς περ φοινῖξ ὑπὸ ἀζίνης πληττόμενος, ὅταν ἐπιστῇ ἡ ὥρα καθ' ἣν τῶν Ματζούγ τὰ τέκνα διασπαρήσονται ἐπὶ γῆς, καταστροφὴν, πῦρ καὶ θάνατον ἐπιφέροντα, μέχρι τῆς ὑστάτης ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ μὲν ὕλη ἀφανισθήσεται, σύμπασα δὲ ἡ ἀνθρωπότης τρέμουσα καὶ ἄοπλος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Πλάστου αὐτῆς ῥιφθήσεται. Ἐν τούτοις οἱ τοῦ τεύχους τούτου φύλακες, πλήττουσιν ἀπὸ καίρου εἰς καίρον ἰσχυρῶς διὰ σφύρας τὰς χαλκίνας αὐτοῦ πύλας, καὶ ἐκ τῆς μεγάλης ταύτης ἀπηχήσεως πληροφοροῦνται οἱ Ματζούγ ὅτι καλῶς ἡ χώρα τηρεῖται.

Ἐκεῖ ὁ Ζωροάστρης ὠρίζε τὴν κατοικίαν τοῦ πονηροῦ πνεύματος Ἀριμαρίου, ὅπερ ἐξορμᾷ ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἐλβρούζ, ἐνῶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκτεννόμενον ἐπὶ τῆς ἀβύσσου φαίνεται γεφυροῦν τοὺς δύο κόσμους.

Κατωτέρω πρὸς καλλιεργημένην χώραν εὐρίσκεται τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ τὸ σπήλαιον. Βράχος ἐν εἵδει θυσιαστηρίου ὑποδαστάζει ἀργυροῦν κύπελον πλήρες ζύθου, κατὰ πᾶν δ' ἔτος ἐν ἀφθονίᾳ τοῦ ἀμνητοῦ ἐκχειλίζεται τὸ ὑγρὸν καὶ γονιμοποιεῖ τοὺς παρακειμένους ἀγρούς. Πάλαι πιστὸς τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ λάτρις, εἰς ὀρεσίβιος, αἰχμαλωτευθεὶς κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ· ἀλλ' ἠγνόει τὴν ὁδὸν ἣν ἔμελλε νὰ τραπῇ καὶ ἐκινδύνευε νὰ περιπέσῃ αὐθις εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, ὅτε ἀετὸς ἀναρπάσας αὐτόν εἰς τὸν αἰθέρα κατέθη-

κεν ὑγιᾶ ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ σπηλαίου. Κατὰ πᾶν ἔτος οἱ ἀπόγονοι τοῦ ὀρεσιβίου τούτου μεταβαίνουν εἰς τὸ ὄρος ὅπως εὐχαριστήσωσι τῷ προφήτῃ, προσφέροντες αὐτῷ ζῦλον καὶ κτήνη.

Ἐφ' ἐνὸς τῶν χιονοσκεπῶν τούτων κορυφῶν κατοικεῖ εἰσέτι ὁ Ἀζὶν παδισάχ, ὁ ἡγεμὼν τῶν δαιμόνων, καὶ ἐπὶ ἐτέρου τὸ πετεινὸν Ἀγκά, ὅπερ ἄπασα ἡ ἀνατολικὴ ἀρχαιότης ἐλάτρευσεν. Ἀπωτέρω κεῖται ὁ βράχος, ἐφ' οὗ ὁ τῶν ἀνθρώπων πατήρ (ὁ Προμηθεὺς) ἐξετέθη εἰς τὴν ἀδηφαγίαν τοῦ ὀρνέου. Τέλος οὐδεὶς μῦθος εἰς ἄκρον ἀλλόκοτος ὁ μὴ πιστευόμενος μεταξὺ τῶν δεισιδαιμόνων τοῦ Καυκάσου κατοίκων. Καὶ αὐτὸς ὁ χριστιανισμὸς ἀφῆκεν ὡς ἱγνή τῆς διαβάσεως αὐτοῦ ἀναμνήσεις, μεγάλην προδιδούσας εὐπιστίαν· παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Μκιμβάρι κεῖνται σπήλαιά τινα ἐν τῷ βράχῳ λελατομημένα, ἴσως ὑπὸ ληστῶν, οἷς ἐν ἀρχαίοις χρόνοις ἐχρησίμευον ὡς κρησφύγετα, εἰς δὲ τὰ σπήλαια ταῦτα ἀπεχώρησαν βραδύτερον εὐλαβεῖς κοινοβίται καὶ σήμερον ἐν γεωργικῇ γλώσσῃ καλοῦνται Σπήλαια τῆς Βηθλεέμ. Οἱ ὀρεινοὶ λέγουσιν ὅτι ἐντὸς ἐνὸς ἐκ τῶν σπηλαίων τούτων περιπίπτει χρυσὴ περιστερὰ, ἐντὸς ἄλλου ὅτι ἀνήρτηται σιδηρὰ ἄλυσσος, δι' ἣς ἀπὸ ὀπῆς δύναται νὰ ἀναρριχηθῇ τις μέχρι τοῦ τάφου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ περιδιαβάσῃ ὑπὸ τὰ κρυστάλλινα ἀνάκτορα, ἅτινα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὀρέων ἀνεγνηγερμένα ἀπορροφῶσι τὰς ἀκτίνας τοῦ φωτός, μόνον τῆς Ἰριδος χρώματα ἀντανακλῶντα.

Οἱ καυκάσιοι λαοὶ μετ' ἀπλητίας τὰ τερατώδη ταῦτα διηγήματα ἀποδέχονται, καὶ περὶ τούτου δὲν πρέπει ν' ἀπορῇ τις, ἐὰν ἀναλογισθῇ ὅτι ἡ φαντασία αὐτῶν μετέχει τῆς γονιμότητος τοῦ νοῦ τῶν ποιητῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῶν ὀπικνικῶν ῥεμβασμῶν τῶν σκώτων ὀρεινῶν.

Ἀπὸ τῶν πρώτων ἤδη τῆς ἀρχαιότητος χρόνων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι θαυμάσαντες τὸ μεγαλοπρεπὲς ἅμα καὶ ἀλλόκοτον τῶν ὀρέων τούτων πολλὰς συνέδεσαν μετ' αὐτῶν μυθολογικὰς παραδόσεις, ἃς ἐνθουσιωδῶς ἐπαναλαμβάνουσιν οἱ ἁσιατικοὶ λαοί. Καὶ ὄντως οὐδὲν ἄλλοκοτώτερον τῆς καυκασιανῆς ταύτης τῶν ὀρέων σε· ἃς, ὅτε περὶ κλίνουσιν ἡμέραν ὁ περιηγητὴς τεθηπότι βλέμματα δύναται ἰδεῖν τὴν γιγαντιαίαν σκιαγραφίαν τῆς ὀδοντωτῆς ταύτης καὶ κατὰ κράτος ἐξ ἡφαιστειωδῶν συνταράξεων ὀρεινῆς ῥάχεως. Αἱ ἡλιακαὶ ἀ-

κτίνες άντανακλῶνται εἰς τοῦ πάγου τὰ πρίσματα, τὰ λαμπρότερα τῆς Ἰριδος προσλαμβάνουσαι χρώματα. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐκ πιτυόνων, ἀρκεύθων, σημυδῶν, ἐλατῶν καὶ δρυῶν κατηνησιμένων Μελάνων δρυμῶν τιτανοῦχοι ἀνίσχουσι σκόπελοι ὑπὸ διαφόρων ὀρυκτῶν κεκαλυμμένοι χρωμάτων. Χείμαρροι ἐκ τῶν κολοσσικίων καταρρέοντες ὑψωμάτων μετὰ πατάγου ἐκχύνονται, εἰς τὸν μυχὸν τῶν κοιλάδων κυλιόμενοι, ἐν ᾧ προσωτέρῳ τοῦ τάφου καλύπτει τὰ πέριξ τῶν ἐκ βασάλτου κορυφῶν τῶν ὀρέων σιγὴ, νυκτὸς μόνον ἐν μέσῳ τῶν αἰωνίων χιόνων ὑπὸ τῶν κορυφῶν θωὸς διακοπτομένη. Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἡ σιγὴ αὕτη εἶναι σύνθημα ἀναχωρήσεως τῶν δαιμόνων εἰς ὑψιλοτέραις χώραις, ἔνθα ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων τὰ νυκτερινὰ αὐτῶν συγκροτοῦσι πανδαυμόνια, καθὰ ἡ δημόδης εὐπιστία παραδέχεται. Συνήθως τολμηρὸς ὀρεσίβιος περιφρονῶν τῶν γερόντων τὰς συμβουλὰς τολμᾷ καὶ ὑπερβίνει τῆς καλύψεως αὐτοῦ τὸν οὐδὸν καὶ βλέμμα βέβηλον ἐπὶ τῆς περὶ αὐτὸν φύσεως φέρει· κατὰ δὲ τὴν ἐπίσημον ὥραν, καθ' ἣν αἱ ὑπόλευκοι τῆς σελήνης ἀκτίνες ἀμφιτελαντεύονται ἐπὶ τῶν χιονοσκεπῶν τοῦ Καυκάσου κρημνῶν, γραμμὴν γιγαντιαίων φασμάτων εἰς τὰ ἀέρια πελάγη τὴν λευκὴν αὐτῶν τινασσόντων κόμην βλέπει τότε τῆς ἐρήμου τὸ τέκνον. Ἐνίοτε ἐν τῷ μέσῳ τῶν φασμάτων τούτων εὐρίσκεται νεῶν, ἐκ λίνου ποδῆρη περιβεβλημένη ἐνδυμασίαν, καὶ ἡ κόρη αὕτη εἶναι τὸ θῦμα, αὐτὸ αἶμα χρησιμεύσει εἰς τὰ ὑποχθόνια πνεύματα διὰ τὴν συντέλεσιν τῶν γοητειῶν αὐτῶν.

ΟΙ ΕΝ ΚΟΥΡΑΙΣΤΑΝ ΝΕΣΤΟΡΙΑΝΟΙ.

Ὡς ἐκ τῆς σπουδαίας σημασίας ἣς διδύται πρὸς πᾶν τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς, οὐδὲν ἄπορον ὅτι ὁ τυχὼν περιστάσεων, καθ' ἃς ἤδυνήθη νὰ ἐξελέγξῃ τὴν θέσιν, ἔστω καὶ μέρος, τῶν κατὰ τὰς χώρας ἐκείνας Χριστιανῶν ἐπίθιμα νὰ μεταδώτῃ τῇ δημοσίᾳ τὰς περὶ τούτου γνώσεις αὐτοῦ. Εἰς ὁμοίου αἰσθήματος προτρέπόμενος καὶ ὁ αἰδεσιμώτατος κ. Κούτς ἐξέδωκε σύγγραμμα, ἐν ᾧ περιγράφει τὴν κατὰ τὸ 1876 ἀποστολὴν αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῶν Νεστοριανῶν χριστιανῶν. Κατὰ τὸν κ. Κούτς οἱ τὰ ὄρη τοῦ Κουρδιστάν οἰκούντες Χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος ἦσαν ἄγνωστοι σχεδὸν εἰς ἡμᾶς μέχρι τοῦ 1834. Τούτους περιέβαλλον πανταχόθεν φυλαὶ Κούρδων, ὧν ὁ ἄγιος χαρακτήρ καὶ αἱ παράνομοι πράξεις καθίστων τὴν χώραν ἀπρόσιτον εἰς πάντα εὐρωπαϊκὸν περιηγητὴν.

Ἀλλὰ τῷ 1834 ἡ ὀθωμανικὴ κυβέρνησις ἐπέτίτεινε τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς ἐπὶ πασῶν τῶν φυλῶν τούτων, τῶν τε Κουρδικῶν καὶ τῶν Νεστοριανῶν. Τῷ 1835 ἐγένετο ἐκδρομὴ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Εὐφράτου, καθ' ἣν Ἀγγλοὶ ἤδυνήθησαν νὰ φθάσωσι μέχρι τῶν ὀρέων τοῦ Κουρδιστάν. Ἡ δημοσίευσίς τῶν ἀφηγήσεων τῶν μελῶν τῆς ἐκδρομῆς ταύτης, προκάλεσεν ἐν Ἀγγλίᾳ μέγα διάφορον ὑπὲρ τῶν λειψάνων τούτων τοῦ ἀρχαίου χριστιανισμοῦ, ἃ περ ἐπὶ τοσούτον χρόνον διετέλουν μεμονωμένα καὶ ἐγκαταλειμμένα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀρεινῆς αὐτῶν ἀδιασείστου πίστεως. Συνεπείχ τοῦ διαφόρου τούτου ἡ Βασιλικὴ Γεωγραφικὴ Ἑταιρίαι καὶ ἡ Ἑταιρίαι τῶν χριστιανικῶν γνώσεων κατέβαλον τῷ 1838 εἰς ἡμισείας τὴν δαπάνην ἰδιαίτερας ἀποστολῆς εἰς Κουρδιστάν, τῆς περιγραφῆς ἐδημοσίευσεν ὁ συνοδεύσας τὰς ἀποστολὰς κ. Αἰνσθόρθ ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ «Περιηγήσεις καὶ ἀναζητήσεις ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, Μισσοποταμίᾳ, Χαλδαίᾳ καὶ Ἀρμενίᾳ». Ἑτέρα ἐκδρομὴ ἐγένετο τῷ 1842 θρησκευτικὸν ἔχουσα χαρακτῆρα κατ' αἴτησιν τοῦ πατριάρχου τῶν Νεστοριανῶν Μάρ Σιμοὺν καὶ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ, αἰτησάντων ὅπως κληρικὸς τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας ἔλθῃ ἐν μέσῳ αὐτῶν πρὸς ἀνατροπὴν καὶ ἐκπαίδευσιν τοῦ ποιμνίου αὐτῶν.

Ἐκτοτε ἐγένοντο ἐκκλήσεις τινὲς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μέχρι τοῦ 1868, ὅτε οἱ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Οὐρουμιά οἰκούντες ἀπηύθυναν πρὸς τὸν πρῶτον ἀρχιεπίσκοπον Καντερβουρίας ἀναφορὰν, ἣν ὁ ῥηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἱκανοποιήσῃ ἕνεκα τοῦ προώρου αὐτοῦ θανάτου, οὐχ ἥττον δὲ μὴς ἡ ἀναφορὰ αὕτη ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ κ. Κούτς κατὰ τὸ 1876. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ πονήματος αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς ἀρτῇ τὴν ἀπὸ Λονδίνου μέχρι Καίρου μετάβασιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκεῖθεν διὰ τοῦ Πόρτ-Σαῖδ εἰς Ἀλεξανδρέτταν, ὅπου ἐν ἀνεχώρητε κατευθυνόμενος εἰς Χαλέπιον. Τὸν κ. Κούτς συνοδεύον ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ εἰς Νεστοριανὸς διάκονος, Γεώργιος τοῦνομα, ὅστις ἐπὶ διατίαν διέμεινεν ἐν Ἀγγλίᾳ, κατεῖχε δὲ θέσιν ἐρμηνεύας παρὰ τοῖς συνοδικόποις αὐτοῦ. Περιττὸν νὰ εἰπωμεν ὅτι αἱ διαφοραὶ σκηναὶ, ἃς ὁ κ. Κούτς περιγράφει, κάλλιστα εἰσὶ πρὸ πολλοῦ γνωσταὶ εἰς πολλοὺς τῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ. Πραγματικῶς χάριν, λέγει περὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀποβάσεως αὐτοῦ ὅτι «Εἰ καὶ ἐγνώριζεν ὅτι ἡ πρώτη ἡμέρα ἤθελεν εἶσθαι ἡμέρα ἐκπλήξεων, οὐδόλως ἦν παρεσκευασμένος πρὸς τὸ μέγα διάφορον τῶν εἰς τὰ βλέμματα αὐτοῦ παρισταμένων θαυμάτων. Τὰ βιβλία, αἱ εἰκόνες καὶ αἱ φωτογραφίαι ἀνίκανοὶ εἰσι νὰ προδιαθέσωσι πρὸς τὸ πραγματικόν.